Mitä on koulutusmatkailu?

Visit Finland

JULKAISIJA:

Business Finland/Visit Finland
Porkkalankatu 1, PL 358
FI-00180 Helsinki, Suomi
www.visitfinland.fi
www.businessfinland.fi
www.visitfinland.com

TOIMITUS:

AuroraXplorer Oy:
Kirsi Mantua-Kommonen
Siru Nori
Kiki Yuan

KUVAT:

AuroraXplorer, HEI Schools, KOULU Group, Serlachius-museot, Visit Finland,
Vuokatti Sport Resort

KIITOKSET:

Lämmin kiitos jokaiselle, joka antoi arvokasta aikaansa ja asiantuntemustaan
tämän oppaan synnyttämiseksi!
Arctic Travel Boutique: Tuija Sulkinoja
AuroraXplorer: Yan Dong
Business Finland/Visit Finland: Aster Lai, Anne Lind, Danye Liu, Shigeyoshi Noto, David Wu
Business Finland: Jukka Hahlanterä, Gurpreet Kalsi, Jani Toivanen
IDEAS Trip: Lily Zhao
KOULU Group: Antti Kaskinen, Jonna Holopainen
Nuoriso- ja luontomatkailukeskus Oivanki: Riitta Laulajainen
Opetus- ja kulttuuriministeriö: Jouni Kangasniemi
Opetushallitus: Lauri Tuomi
Tytyrin koulu: Erna Huhtala
Vuokatti Sport Resort: Kristi Loukusa

TAITTO:
SEK

PAINO:
GRANO

2018

Sisällysluettelo

Mitä on koulutusmatkailu? Anne Lind 5
Suomesta halutaan oppia, Jouni Kangasniemi 8
Education Finland – koulutusviennin kasvuohjelma, Lauri Tuomi 10
Suomen koulutusjärjestelmän linkit koulutusmatkailuun 12

Varhaiskasvatus ja esiopetus tukevat lapsen kehitystä ja oppimisen edellytyksiä 15
Ensimmäinen aste: perusopetuksen oppimäärällä suoritetaan oppivelvollisuus 16
Toinen aste: jatkoväylinä yleissivistävä lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus 19
Korkea-aste: korkeakoulujärjestelmän yliopistot ja ammattikorkeakoulut 20
Elinkäinen oppiminen: aikuiskoulutusta moneen tarpeeseen 22
Opettajan rooli ja koulutus 22
Fyysinen, virtuaalinen, sosiaalinen ja psyykkinen oppimisympäristö 24

Suomi koulutusmatkailun kohdemaana: näkemyksiä maailmalta 26

Kiina ja Hongkong – Etsitään: ystävyyskouluja kiinalaisille kouluille 28
Etelä-Korea – Luovuus ja digitalisaatio kiinnostavat Etelä-Koreassa 32
Japani – Japani on heräämässä leirikouluihin 34
Intia – Intiassa kysyntää luontoseikkailuille ja kulttuurin rikastuttamiselle 36
Persianlahden alue – Persianlahdella fokuksessa ovat innovaatiot 38

Esimerkkejä onnistuneista koulutusmatkoista 40

Lohjalaiset koululaiset löysivät uudet ystävät Pekingistä 42
Partiolaiset meloivat leirikoululaiset saareen 44
Kiinalaislapset arktisessa luonnossa 46
Intialaisvieraat toivat uusia näkökulmia 48
Opettajavierailu Arabiemiirikunnista 50

Koulutusmatkailun hyödyt ja riskit 52

Merkittäviä hyötyjä taloudelle ja maineelle 57
Koulutusmatkat houkuttelevat kiinalaisia vieraita viipymään pidempään 57
Koulutusmatkailu voi avata ovia koulutusvientiin 58
Koulutuksellinen sisältö houkuttelee vieraita uusiin kohteisiin 61
Kulttuurivaihtoa ja tunnesiteitä 61
Koulutuksen ammattilaisille uusia ajatuksia ja työnkuvia 62
Riskit syntyvät huonosta valmistautumisesta 62
Koulutusmatkailun toimijat ja arvoketju 63
Onnistuneen leirikoulun ainekset 64
Onnistuneen koulutusmatkan ainekset 68

Annetaan oppimisen intohimon kiertää 72
FAM? STEAM? - Koulutusmatkailuun liittyvää sanastoa 76

Mitä on koulutusmatkailu?

Suomalainen koulutusjärjestelmä nykyaikaisine opetussuunnitelmineen on kansainvälisesti tunnettu ja tunnustettu. Tämä tunnettuus on pitkälti rakentunut merkittävän PISA-tutkimusmenestyksemme varaan.

Tämä menestys on tuonut Suomeen uuden, kansainvälisen matkailijatyypin: Suomen koulutusjärjestelmästä kiinnostuneet matkailijat. Heitä ovat koulutusalan ammattilaiset; opetusalan virkamiehet sekä valtion- että paikallishallinnossa, koulutusyritysten edustajat, rehtorit ja opettajat, ja jopa koululaiset, jotka tulevat Suomeen kokeilemaan suomalaista opetustapaa käytännössä esimerkiksi leirikoulun muodossa. Mielenkiinto kohdistuu yleensä johonkin tiettyyn suomalaisen järjestelmän erityisvahvuuteen, kuten esimerkisi ilmiöpohjaiseen ja tekemällä oppimiseen, tai luonnon hyödyntämiseen oppimisympäristönä.

Koulutusmatkailu eroaa vapaa-ajanmatkailusta erityisesti siksi, että koulutusmatkakokonaisuuden toteuttaminen vaatii tyypillisesti sekä julkisen että yksityisen sektorin, ja lisäksi sekä koulutus- että matkailutoimijoiden yhteistyötä. Tämä opaskirja esitteleekin toimintamallin, jossa koulutusmatkailutuotteet toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä, jolloin matkailijoiden monipuoliset odotukset täyttyvät.

Tämä opaskirja pyrkii tarjoamaan koulutusmatkailuun erilaisia näkökulmia, testattuja työkaluja ja parhaita käytänteitä moniammatillisen yhteistyön tukemiseksi. Toivomme, että tämä opaskirja aktivoi toimijoita yhdessä kehittämään yhä parempilaatuisia koulutusmatkailukokonaisuuksia. Koulutusmatkailutuotteilla tulisi olla selkeä, kotimaisiin ja paikallisiin ainutlaatuisiin vahvuuksiin perustuva fokus, jotta ne houkuttelevat valittuja asiakasryhmiä. Näin koulutusmatkailutoimiala voi kehittyä ja laajentua ympärivuotiseksi toiminnaksi perinteisten koulutus- ja lomasesonkien lisäksi.

Olemme koonneet tähän opaskirjaan myös markkinatietoa eräiltä kansainvälisen koulutusmatkailun tärkeimmiltä kohdemarkkinoilta. Kiina, Hongkong, Etelä-Korea, Japani, Intia ja Persianlahden alue, sulkematta pois muita markkina-alueita, ovat viime vuosina osoittaneet kasvavaa kiinnostusta Suomen koulutusmatkailutarjontaa kohtaan. Mainituilla markkinoilla Business Finland voi myös tukea toimijoita omalla verkostollaan. Toivotan Sinulle yhä kasvavaa menestystä koulutusmatkailun parissa!

Anne Lind
Projektipäällikkö
Business Finland/Visit Finland

Koulutus

Matkailu

JULKINEN SEKTORI

Opetus ja kulttuuri-ministeriö

Opetus-hallitus

Yliopistot

Tiedekeskukset

Leirikeskukset

Urheiluopistot

Koulut

Kaupungit

Kunnat

Opettajat

Kansallispuistot

Luontokeskukset

Luonto-oppaat

Nähtävyydet

Paikalliset matkailuorgansaatiot

Henkilökuljetukset

YKSITYISSEKTORI

Koulutusalan yritykset

Leiriohjaajat

Matkaoppaat

Tulkit

Majoitus

Aktiviteetit/ elämyspalvelut

Kohdepalvelu-yritykset

Suomesta halutaan oppia

Suomalainen koulutusjärjestelmä kiinnostaa maailmalla ja hyvistä syistä. Järjestelmämme tunnetaan kansainvälisesti erinomaisista oppimistuloksista. Niiden takana ovat muun muassa korkeasti koulutetut oppimisen ammattilaiset, opetusohjelmamme sisältö ja koulujen pedagoginen johtaminen, luottamuksen ilmapiiri kouluissa ja ajatus läpi elämän kestävästä oppimisesta. Tasa-arvoinen koulutusjärjestelmämme tarjoaa kaikille mahdollisuudet koulutukseen ja tarvittaessa yksilölliseen tukeen.

Tarvetta ja halua vuoropuheluun lisäävät myös yhteiset haasteet: monessa maassa koulutusjärjestelmiä uudistetaan parhaillaan, ja myös digitaalisuus muuttaa oppimista ja koulua kovaa vauhtia. Lukutaidon, uuden oppimisen ja ammatillisen koulutuksen merkitys ovat tärkeitä aiheita kaikkialla.

Koska teemme koulutusta toisin kuin muualla, meiltä halutaan oppia. Maineemme on kiirinyt ja siitä tiedetäänkin kansainvälisesti paljon. Meihin suomalaisiin halutaan tutustua ja hankkia omakohtaista kokemusta suomalaisesta koulutusjärjestelmästä. Kiinnostusta on osoitettu eri puolilta maailmaa ja tällä hetkellä yhteydenottoja on tullut erityisesti Persianlahden suunnalta, Kiinasta, Etelä-Koreasta, Yhdysvalloista, Latinalaisesta Amerikasta, Keski-Aasiasta ja monista Afrikan maista.

Me uskomme vastavuoroiseen oppimiseen ja haluamme olla avoimia vaikutteille. Suomen julkinen sektori tukee itsekin laajasti koulutusmatkailua ja jakaa tietoa hyvistä käytänteistä jopa osana työtään kansainvälisissä kokouksissa ja tapaamisissa. Monet kansainväliset yhteistyötavat sisältävät myös vertaisen tiedonvaihdon ja tutustumiset eri maiden käytäntöihin. Esimerkiksi EU:n, UNESCO:n ja OECD:n kokouksien yhteydessä tutustutaan isäntämaiden koulutusjärjestelmiin. Vastaanotamme itse vuosittain noin 80-90 ministeriötason delegaatiota koulutusvierailujen ja koulutuspoliittisen yhteistyön merkeissä. Kiinnostuksen myötä koulutusmatkailuala on kasvussa. On tärkeää, että vierailijat saavat saumattoman kokemuksen Suomen vierailusta ja kokemuksen siitä, että vierailu on vastannut tavoitteita ja matkalle asetettuja odotuksia. Tähän tarvitaan yhteisiä pelisääntöjä, vastuullisuutta alan toimijoilta ja hyvää yhteistyötä yritysten ja julkisen sektorin välillä. Näin syntyy palvelutuotantoa, joka palvelee myös Suomen yhteiskunnan tarpeita, tuo vientituloja, lisää kansainvälistä ymmärrystä ja edesauttaa Suomen maabrändiarvon rakentumista.

Jouni Kangasniemi
Kehittämispäällikkö
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tarvetta ja halua vuoropuheluun lisäävät myös yhteiset haasteet: monessa maassa koulutusjärjestelmiä uudistetaan parhaillaan, ja myös digitaalisuus muuttaa oppimista ja koulua kovaa vauhtia.

Education Finland

- koulutusviennin kasvuohjelma

Opetushallituksen koordinoiman Education Finland -kasvuohjelman tarkoituksena on tukea yrityksiä, korkeakouluja ja koulutuksen järjestäjiä kasvuun kansainvälisillä markkinoilla. Ohjelma on yksi Team Finland -kasvuohjelmista ja sitä rahoittavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä elinkeinoministeriö.

Vuonna 2014 Suomen koulutusviennin liikevaihto oli noin 260 miljoonaa euroa. Hallitusohjelmassa tavoitteeksi on asetettu tämän liikevaihdon kasvattaminen 350 miljoonaan euroon jo vuoden 2018 loppuun mennessä.

Koulutusvientiä tekevät erityisesti yritykset, yliopistot ja ammattikorkeakoulut sekä ammatilliset oppilaitokset. Suomalaisten yritysten digitaaliset oppimisratkaisut ovat menestyneet maailmalla. Qatariin ja Arabiemiirikuntiin on perustettu kouluja, joissa on suomalaiset opetusmenetelmät ja opettajat. Suomalaista opettajankoulutusosaamista on myyty muun muassa Saudi-Arabiaan, Kolumbiaan, Indonesiaan ja Etelä-Afrikkaan. Myös suomalainen opetussuunnitelmaosaaminen ja varhaiskasvatus kiinnostavat kansainvälisesti.

Vuoden 2018 alusta myös ammatillisten tutkintojen koulutusvienti vapautui. Suosituimmat vientituotteet ovat yrittäjyyden, johtamisen, kone- ja metallialan, prosessiteollisuuden, sosiaali- ja terveysalan, sähkö- ja automaatiotekniikan, tekniikan sekä tuotekehitystyön tutkinnot. Koulutusviennin potentiaalia on kaikilla koulutusasteilla – myös vapaan sivistystyön oppilaitokset ja lukiot ovat olleet kiinnostuneita käynnistämään koulutusvientiä.

Innovatiiviset koulutusvientiyritykset menestyvät jo maailmalla. Digitaaliset oppimisratkaisut, sisällöt ja esimerkiksi pelit ovat löytäneet kansainvälisen asiakaskuntansa. Useat yritykset ovat innovatiivisten opettajien perustamia tai niin, että yrityksessä on kumppaneina pedagogeja.

Koulutusvienti on maailmalla miljardiliiketoimintaa, ja kilpailu on kovaa. Monilla mailla on Suomeen nähden usean vuosikymmenen etumatka. Suomen kilpailuetuja ovat kuitenkin laadukas koulutus, hyvät oppimistulokset sekä pedagogisen ja digitaalisen osaamisen yhdistäminen.

Koulutusviennin kasvu heijastuu myös koulutusmatkailuun: Yhä useammat tahot haluavat tulla kädestä pitäen tutustumaan maahan, joka on koulutuksen ’supervalta’.

Lauri Tuomi
Ohjelmajohtaja
Education Finland
Opetushallitus

Innovatiiviset koulutusvientiyritykset menestyvät jo maailmalla.

Suomen koulutus-järjestelmän linkit koulutus-matkailuun

Suomen koulutusjärjestelmä mainitaan toistuvasti syyksi, jonka vuoksi koulutusmatkailu Suomeen kiinnostaa maailmalla. Mitä Suomen nykyisestä koulutusjärjestelmästä tulisi tietää, jotta sitä voi esitellä koulutusmatkojen yhteydessä? Entä mitä ovat ne koulutusjärjestelmämme suomalaiset erityispiirteet ja kehityssuunnat, joiden uskotaan olevan hyvien oppimistulosten takana?

Suomen koulutusjärjestelmä muodostuu varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, yleissivistävästä perusopetuksesta, toisen asteen koulutukseta ja korkea-asteen koulutuksesta. Lisäksi aikuiskoulutusta on tarjolla kaikilla koulutusasteilla.

Kansainväliset vieraat ovat kiinnostuneita kaikista koulutusasteista, ja koulutusmatkan suunnittelussa kannattaa toimia kuten maamme koulutusjärjestelmässäkin: pyrkiä ottamaan huomioon osallistujien monipuoliset profiilit ja suunnitella tutustumiskohteet sekä kokemustenvaihtokeskustelut palvelemaan mahdollisimman hyvin jokaisen odotuksia ja tarpeita. Kun on etukäteen selvillä, mitä vieraat jo tietävät koulutusjärjestelmästämme, on helpompi suunnitella ja toteuttaa kiinnostava kokonaisuus. Samalla on hyvä päivittää omat tiedot, sillä koulutusjärjestelmämme on merkittävästi uudistunut sitten omien kouluaikojemme.

Suomalaisen koulutusjärjestelmän erityispiirteitä ovat luottamus, oppimisen laadun jatkuva kehittäminen, sekä yksittäisten oppilaiden ja koulujen eri kehitystarpeiden huomioiminen opetussuunnitelmien laatimisessa. Opettajien autonomia ja oppilaiden itseohjautuvuuden vahvistuminen nähdään suomalaisen koulutusjärjestelmän menestyksen avaintekijöinä.

Maailmalla luotetaan vielä paljolti ulkoa oppimiseen sen sijaan, että pyrittäisiin tarjoamaan lapsille keinoja ymmärtää ilmiöitä.

Varhaiskasvatus ja esiopetus tukevat lapsen kehitystä ja oppimisen edellytyksiä

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan ennen oppivelvollisuuden alkamista tarjottavaa kokonaisuutta, joka muodostuu lasten kasvatuksesta, opetuksesta ja hoidosta, ja jota järjestetään päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai kerho- ja leikkitoimintana. Varhaiskasvatuksesta on Suomessa tullut yhä suunnitelmallisempaa ja tavoitteellisempaa, ja Opetushallituksen vahvistamat, pedagogiikkaan painottuvat suunnitelmat toimivat perustana paikallisille varhaiskasvatuksen suunnitelmille ja niiden toteuttamiselle. Jokaiselle lapselle laaditaan oma varhaiskasvatussuunnitelma päiväkodin ja vanhempien yhteistyönä.

Esiopetusta järjestetään lapsille pääsääntöisesti koulun alkua edeltävänä vuonna, tavoitteena vahvistaa lapsen oppimisen ja kehityksen edellytyksiä osana varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen jatkumoa. Esiopetus on maksutonta ja siihen osallistuminen on velvoittavaa. Esiopetus edistää lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä ja vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Tavoitteena on myös havaita ja puuttua mahdollisiin ongelmiin, jotta voidaan ehkäistä myöhemmin ilmeneviä kehityksen ja oppimisen vaikeuksia.

Kansainvälisiä opetusalan ammattilaisia kiinnostaa usein leikin ja luovuuden merkitys oppimisessa, koska maailmalla luotetaan vielä paljolti ulkoa oppimiseen sen sijaan, että pyrittäisiin tarjoamaan lapsille keinoja ymmärtää ilmiöitä. Samoin pienet ryhmäkoot, ulkoilun suuri osuus, ja erilaisten oppimisympäristöjen kuten luonnon hyödyntäminen kiinnostavat.

Ensimmäinen aste:

Perusopetuksen oppimäärällä suoritetaan oppivelvollisuus

Perusopetuksella tarkoitetaan yhdeksänvuotista (vuosiluokat 1-9) peruskoulua, jolla on sekä kasvatus- että yleissivistävä opetustehtävä. Peruskoulu on maksuton koko ikäluokalle (7-16-vuotiaat), samoin kuin oppikirjat ja muu oppimateriaali ja työvälineet. Perusopetuksen tasa-arvoinen saatavuus sekä maksuttomuus kaikille herättää kiinnostusta kansainvälisesti, sillä etenkin kehittyvissä maissa koulutus on usein hyvin riippuvaista vanhempien ammatista, yhteiskunnallisesta asemasta ja tulotasosta. Samoin maksuton, täysipainoinen kouluateria sekä koulukuljetukset, terveydenhuolto, ja erityistä tukea tarvitsevien oikeus saada maksutta tarvitsemansa apuvälineet ja avustajat hämmästyttävät maailmalla.

Jokainen Suomessa asuva lapsi on oppivelvollinen. Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppiladen kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa paitsi tarpeellisia tietoja myös taitoja. Yhteiskunnallinen painotus sekä osaamisen monipuolisuuteen panostaminen poikkeaa monien kehittyvien ja eräiden kehittyneidenkin maiden perusopetuksesta, jossa yleisemmin keskitytään tiedon oppimiseen. Viime vuosien suuntaus yksilöllisen kehityksen vaalimiseen näyttäytyy koulujen arjessa muun muassa henkilökohtaisina oppimissuunnitelmina, sekä opetustavan muutoksena opettajakeskeisestä oppilaslähtöiseksi. Kaikenikäiset oppilaat ottavat ajan myötä yhä suuremman vastuun omasta oppimisestaan. Oppilaslähtöiset opetustavat, ilmiöpohjainen oppiminen ja oppilaiden itsensä ohjaamat oppimisprojektit ovat kansainvälisten vieraiden mielenkiinnon kohteita.

Opetussuunnitelman uudistuksissa on otettu huomioon monenlaisia tekijöitä niin yhteiskunnallisella kuin paikallisellakin tasolla. Opetuksen järjestäjiä kehotetaan sovittamaan opetussuunnitelmaa paikallisen ja kansallisen strategisen kehittämisen tavoitteisiin. Opettajia puolestaan kannustetaan kehittämään toimintaympäristönsä ohjaavia arvoja ja periaatteita nykyisen työnsä vahvuuksien perusteella. Oppimissisällön suhteen priorisointi ja jäsentäminen antaa mahdollisuuden kiireettömälle oppimiselle ja helpottaa keskittymistä. Uusimmassa opetussuunnitelmauudistuksessa on nostettu lisäksi esiin oppilaan kokema oppimisen mielekkyys, vanhempien kasvatustyön tukeminen sekä kestävä yhteiskunnallinen kehitys.

Suomessa on noin 2 500 koulua, joissa annetaan perusopetusta. Peruskouluja ylläpitävät pääsääntöisesti kunnat, yksityisissä ja valtion kouluissa opiskelee alle kaksi prosenttia peruskoululaisista.

Visit Finland/Riitta Supperi

Tiettyjen opetussisältöjen painotukset, kuten STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics), yrittäjyys ja työelämätaidot, tai kansainvälisyyskasvatus, kiinnostavat vierailijoita.

Toinen aste:

Jatkoväylinä yleissivistävä lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus

Peruskoulun jälkeen nuori voi jatkaa kouluttautumista lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa. Molempia linjoja voi jatkaa korkeakoulutukseen saakka.

Lukiokoulutus on yleissivistävää eikä lukio anna ammatillista pätevyyttä. Yleisimmin kolmessa vuodessa käydyn lukion päätteeksi suoritetaan valtakunnallinen ylioppilastutkinto. Sen läpäisseet voivat hakeutua jatko-opintoihin yliopistoon, ammattikorkeakouluun tai ammatilliseen koulutukseen. Tiettyjen opetussisältöjen painotukset, kuten STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics), yrittäjyys ja työelämätaidot, tai kansainvälisyyskasvatus, kiinnostavat vierailijoita ja erityisesti ystävyyskouluyhteistyötä toivovia kiinalaislukioita.

Ammatillinen koulutus on väylä ammatilliseen perustutkintoon, jonka suorittaneella on alansa perusammattitaito ja työelämässä tarvittava pätevyys. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot ovat ammatillista lisäkoulutusta, ja ne voidaan suorittaa myös näyttötutkintoina. Ammatillisesta koulutuksesta voi jatkaa opintoja aina korkeakoulutukseen saakka. Opetus pyrkii käytännönläheisyyteen ja työelämälähtöisyyteen, ja osa oppimisesta tapahtuu työpaikoilla käytännön työtä tekemällä. Meneillään oleva suomalaisen ammatillisen koulutuksen uudistus, ”amisreformi”, peilaa Suomen koulutusjärjestelmän yleisiä erityispiirteitä, kuten opintojen opiskelijakohtaista suunnittelua ja toteutusta. Yhteiskunnassa nykyaika asettaa työvoimalle jälleen uusia osaamisvaatimuksia, joita pyritään tunnistamaan ja joihin pyritään vastaamaan dynaamisesti koulutusjärjestelmää uudistaen, rakenteellisesti läpi koulutusasteiden.

Tämä herättää vastakaikua kansainvälisissä koulutusalan ammattilaisissa, erityisesti opetushallinnon toimihenkilöissä, sillä ammatillisen koulutuksen uudistustarve yhdistää nyt yhteiskuntia kaikkialla. Myös koulujen johtaminen ja organisointi kiinnostavat. Keskustelulle onkin hyvä varata vierailulla aikaa, koska silloin myös suomalaiset voivat oppia uutta ja kohtaamisesta saadaan tasavertainen, vuorovaikutuksellinen kokonaisuus.

Korkea-aste:

Korkeakoulujärjestelmän yliopistot ja ammattikorkeakoulut

Korkea-asteen opetus muodostuu yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opetuksesta. Yliopistoissa korostuu tieteellinen tutkimus ja siihen perustuva opetus. Ammattikorkeakoulut puolestaan tarjoavat käytännönläheistä ja työelämän tarpeita vastaavaa koulutusta.

Yliopistoissa eli tiede- ja taidekorkeakouluissa voi suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä jatkotutkintoja, joita ovat lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot. Ammattikorkeakoulussa voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja. Yliopiston alemman korkeakoulututkinnon tavoitteellinen suoritusaika on 3 vuotta ja ylemmän 2 vuotta alemman jälkeen. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittamiseen kuluu kolmesta ja puolesta neljään ja puoleen vuotta.

Suomalaiset yliopistot näyttäytyvät kansainvälisille vieraille usein virallisia kansainvälisiä vertailuja korkeampitasoisina. Ulkomaiset yliopistot ovat kiinnostuneita syvällisestä yhteistyöstä ja halukkaita luomaan opettajien ja oppilaiden vaihto-ohjelmia ja jopa kaksoistutkintoja.

Elinikäinen oppiminen:

Aikuiskoulutusta moneen tarpeeseen

Aikuiskoulutusta on tarjolla kaikilla koulutusasteilla. Lisäksi kyseessä voi olla oppisopimuskoulutus, ammattitaitoa uudistava ja laajentava lisä- tai täydennyskoulutus, tai kansalais- ja työelämätaitoihin valmentavat yhteiskunnalliset opinnot tai harrastusopinnot. Aikuiskoulutusta järjestetään siihen keskittyneissä oppilaitoksissa, sekä yrityksissä ja työpaikoilla henkilöstökoulutuksena.

Aikuiskoulutuksen monipuolisuus ja ajatus elinikäisestä oppimisesta ovat hyvin kiinnostavia koulutusalan ammattilaisvieraille. Myös nämä heijastavat suomalaiseen koulutusjärjestelmään sisäänrakennettua ymmärrystä siitä, että yhteiskunnallinen muutos on nopeaa, ja että esimerkiksi työelämän tarpeet muuttuvat niin nopeasti, että nuorena hankittu koulutus ei välttämättä täytä kaikkia työiän aikana tarvittavia kyvykkyyksiä. Tähän ajatukseen on herätty muuallakin maailmassa.

Opettajan rooli ja koulutus

Suomen koulutusjärjestelmä on viime vuosina tullut tunnetuksi siitä, että opettajat asettavat oppilaat, tai uudempaa sanaa käyttäen, oppijat, työnsä keskiöön. Jo aiemmin on ymmärretty opettajien ja muun opetushenkilöstön avainasema suomalaisten saavuttamissa oppimistuloksissa, jotka ovat kansainvälisesti vertailtuna maailman huippua.

Opettajankoulutus on ollut osa akateemisia korkeakouluopintoja jo 1970-luvulta alkaen. Koulutuksessa korostuu opettajan itsenäisyys ja vastuu kansallisen opetussuunnitelman luodessa kehyksen opetustyölle. Opettajaksi opiskelevaa kannustetaan kehittämään omaa ammatillista identiteettiään seuraamalla kollegoiden työtä, sekä kokeilemalla ja soveltamalla eri toimintatapoja. Tulevaa opettajaa innostetaan kohtaamaan jokainen oppilas mahdollisimman avoimesti tämän yksilöllistä, kehittyvää ihmisyyttä kunnioittaen. Sosiaalisesta määritelmästä huolimatta niin oppilas kuin opettaja ovat molemmat oppijoita läpi elämän.

Suomalaisten koulujen toimintaperiaatteena on, että opetuksen laatu määrittyy vuorovaikutuksesta, johon opettajat, oppilaat, ja myös vanhemmat osallistuvat. Kantava arvo on luottamus: niin opettajien ja rehtorin välillä, kuin opettajien kesken, kuin opettajien, lasten ja heidän vanhempiensa välillä.

Opettajat ovat päävastuussa oppilaiden henkilökohtaisen kasvun seuraamisesta, ja tämä tapahtuu opettajan jokapäiväisessä työssä. Kunnat puolestaan seuraavat koulujensa toiminnan laatua standardeilla, jotka vastaavat kunnan tavoitteita. Opettajat ovat vastuussa myös omasta ammatillisesta ja elämänmittaisesta oppimisestaan.

Kansainvälisiä vieraita kiinnostaa esimerkiksi miten luottamus pitää paikkansa oppilaitoksessa toimivien henkilöiden kesken. He saattavat myös pyrkiä havainnoimaan niin sanottua käänteistä oppimista käytännössä. Sekä opettajien että oppilaiden itsenäisyys usein hämmästyttää vieraita.

Fyysinen, virtuaalinen, sosiaalinen ja psyykkinen oppimisympäristö

Oppimisympäristö muodostaa puitteet oppilaiden keskinäiselle sekä oppilaiden ja opettajien väliselle vuorovaikutukselle. Myös ulkoinen ympäristö vaikuttaa oppimisympäristöjen suunnitteluun. Suomen koulutusjärjestelmän suuntaus yksilökeskeisyyteen oppimisessa sekä opettajien proaktiivisuus omassa ammatillisessa kehittymisessään heijastuvat uusissa ajatuksissa oppimisympäristöihin liittyen.

Riippumatta iästä tai oppiasteesta, kyvykkyyksien kehittäminen on noussut yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi suomalaisessa koulutusjärjestelmässä. Oppimisympäristöjen suunnittelussa tämä huomioidaan pohtimalla, mitä kyvykkyyksiä oppimistapahtumassa on tarkoitus kehittää, miten tuota kehitystä voidaan arvioida, ja miten oppimisympäristöä tai -kokemusta voidaan parantaa.

Oppimisympäristön elementit muodostuvat saatavilla olevista resursseista, kuten fyysisten tilojen ja virtuaalisten verkko-oppimisympäristöjen tarjoamista mahdollisuuksista, mutta myös opettajan ammatillisesta osaamisesta niiden hyödyntämisessä. Lisäksi otetaan huomioon oppilaiden ja opettajien psyykkiset tekijät sekä sosiaaliset suhteet osana kokonaisuutta, jossa opiskellaan ja opitaan. Fyysisille tiloille asetetaan monikäyttöisyyden ja avoimuuden vaatimuksia, jolloin ne antavat paremmat mahdollisuudet innovatiivisten opetustapojen hyödyntämiseen.

Ilmiöperusteisessa oppimisessa parhaimmillaan erilaiset opiskelusisällöt muodostavat laajoja asiakokonaisuuksia, jolloin eri osien suhde kokonaisuuteen sekä yhteydet toinen toisiinsa on helpompi hahmottaa. Avoimessa oppimisympäristössä oppijalla on suuri itsemääräämisoikeus ja vastuu omasta oppimisesta, ja opiskelu sekä oppiminen tapahtuvat omaehtoisesti. 2000-luvulla on korostettu eräiden uusien taitojen – ”21st century skills” kriittinen ajattelu, ongelmanratkaisutaidot, kommunikointi- ja yhteistyötaidot sekä informaationlukutaidot – merkitys osana oppimista.

Kansainvälisiä vieraita kiinnostaa Suomessa tutustua paitsi uuden opetussuunnitelman mukaisiin uusiin oppimisympäristöihin kouluissa ja yliopistoilla sekä niiden arkkitehti- ja kalustussuunnitteluun, myös luonnon hyödyntämiseen oppimisympäristönä. Monipuolinen luonto tarjoaa Suomessa kansainvälisesti katsottuna loputtoman aarreaitan oppimisympäristöjä esimerkiksi vuodenaikojemme, vesistöjemme, metsiemme ja arktisten olosuhteiden ansiosta. Toisaalta luonnonläheiset kaupunkiympäristöt ja maa- ja metsätalousympäristöt tarjoavat rikkaita kokemuksia myös koulutusmatkailijoille.

Yksi kestosuosikki vierailijoiden keskuudessa on nauttia suomalainen kouluateria, joka tarjotaan oppilaille maksutta. Kouluruokala on elämys!

HEI Schools/Iiris Heikka

AuroraXplorer/Yan Dong

Suomi koulutus-matkailukohteena

Näkemyksiä maailmalta

Etsitään:

Ystävyyskouluja kiinalaisille kouluille

Kiinassa koulutusjärjestelmän kehittämisen tavoitteeksi on viime vuosina noussut painotuksen laajentaminen: Akateemisten taitojen rinnalle halutaan nostaa työelämätaitoja. Lisäksi koulutusjärjestelmän odotetaan kasvattavan globaalin liiketoimintaympäristön ymmärrystä.

”Kiinan valtioneuvosto, opetusministeriö, ja matkailuvirasto ovat korostuneesti ottaneet esiin koulutusmatkailun merkityksen. Sitä pidetään merkittävänä keinona kehittää sekä lasten että aikuisten kansainvälisiä kykyjä ja taitoja”, kertoo **Danye Liu**, *Business Finland/Visit Finland* Pekingin ja Chongqingin edustaja.

Opettajat tekevät koulutusmatkoja osana ammatillista kehittämistään tai jatko-opintojaan. ”Suomi on suosittu koulutusalan vierailukohde, koska suomalaisia delegaatioita on käynyt erilaisilla koulutusfoorumeilla Kiinassa. Tämän seurauksena, sekä hallitusten välisten sopimusten ansiosta, Suomi nähdään suotuisana kohteena”, Danye Liu selittää.

Opetusalan ammattilaisten vierailut järjestetään useimmiten osana ystävyyskaupunki-, ystävyyskoulu- tai yliopistoyhteistyötä tai opettajainyhdistysten ohjelmina. Matkatoimistoja käytetään käytännön matkajärjestelyjen hoitamiseen, mutta matkaohjelman koulutussisältö järjestetään usein suoraan. Tällä hetkellä Kiinassa on menossa ammatillisen koulutuksen suuri reformi, johon haetaan näkökulmia Suomesta. Työelämätaitojen oppimisen puute huolestuttaa akateemisen koulutuksen saavien lasten vanhempia.

Kansainvälinen koulutusmatkailu Kiinasta on vielä suhteellisen nuorta. Esimerkiksi lasten leirikouluja on järjestetty ulkomailla siitä alkaen, kun kansainvälinen matkailu on muutoinkin avautunut, ensin englanninkielisiin maihin kieltä opiskelemaan. Pohjoismaat ovat uusi, kiinnostava kohdealue lapsiryhmille. Kasvava liiketoiminta-alue on houkutellut matkatoimistoja perustamaan osastoja koulutusmatkailua varten. Parhaiten kuitenkin menestyvät erikoistuneet toimijat, jotka keskittyvät pelkästään koulutusmatkailuun, joko alueelliselle tai teemallisella fokuksella. Lasten matkojen järjestämiseksi kiinalaiselta toimijalta vaaditaan myös virallinen auktorisointi.

”Toistaiseksi koulutusmatkailu on vasta pieni osa kiinalaisten ulkomaanmatkustusta”, muistuttaa **David Wu**, *Business Finland/Visit Finland* Kiinan johtaja Shanghaista. ”Lasten matkailussa on valtava kasvupotentiaali, koska kahden lapsen politiikka osaltaan kasvattaa markkinan kokoa. Ystävyyskouluyhteistyö puolestaan mahdollistaa toistuvat vierailut ja kulttuurivaihdot.”

”Ystävyyskouluille on suuri kysyntä Kiinasta”, kertoo **Yan Dong**, kohdepalveluyritys *AuroraXplorer* Oy:n koulutusmatkailuliiketoiminnasta vastaava johtaja. ”Ystävyyskouluvierailun yhteydessä kiinalaislapset haluavat vierailla matkailukohteissa sekä koulupaikkakunnalla että usein myös muualla Suomessa ja jopa muissa Pohjoismaissa.”

Ystävyyskoulun ei tarvitse sijaita perinteissä matkailukohteissa, vaan ne voivat houkutella ryhmiä ja matkailutuloa myös muualle Suomeen. Kiinassa julkiset koulut ja yksityisen sektorin koulutusorganisaatiot toimivat sulassa sovussa ystävyyskoulumatkojen järjestämiseksi, sillä kiinalaiskoulujen omat resurssit eivät tahdo riittää lapsiryhmien ulkomaanmatkojen monien yksityiskohtien järjestämiseen. Tämä herättää välillä

hämmennystä Suomen julkisella sektorilla, jossa ystävyyskouluyhteistyötä haluttaisiin lokeroida erilliseksi kaupallisesta koulutusmatkailusta.

”Kasvavan kysynnän hallinta on avain menestykseen”, David Wu painottaa. ”Kysyntä kasvaa, mutta palvelujen laadun on kasvettava myös. Suomesta kannattaisi tarjota valmiita, selkeästi hinnoiteltuja paketteja esimerkiksi opettajankoulutukseen, leirikouluihin, ja kouluvierailuihin. Asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden odotusten asettaminen realistiselle tasolle täytyisi ottaa nykyistä vakavammin ja kasvattaa liiketoimintaa yhdessä.”

Monessa muussakin Aasian maassa on muutaman viime vuoden aikana herännyt huoli paikallisen koulutusjärjestelmän kilpailukyvystä. Koulut tähtäävät akateemiseen menestykseen ja ne ovat kiinnostuneita siitä, miten Suomi on saanut kansainvälistä menestystä korkeatasoisella koulutuksella, jonka keskeisin painotus ei ole kokeissa ja kotitehtävissä.

”Hongkongin opetusviranomaiset ihmettelevät, miten suomalaiset lapset voivat oppia niin nopeasti. Koulu aloitetaan vanhempana kuin täällä, mutta silti saavutetut oppimistulokset ovat erinomaisia. Tämä nähdään varsin kiinnostavana ilmiönä erittäin kovan kilpailun maissa”, kertoo **Aster Lai** *Business Finland/Visit Finlandin* Hongkongin ja Etelä-Kiinan edustaja. ”Suomen saaman mediahuomion ansiosta yhä useammalta viranomais- ja opetustaholta on tullut toiveita vierailla Suomessa ymmärryksen lisäämiseksi ja tiedon viemiseksi takaisin kotimaahan.”

Kiinnostuksen yleinen kasvu mielipidejohtajien ja koulutuksen ammattilaisten taholta näkyy myös kiinnostuksessa leirikouluja kohtaan. Koulumaksut yksityiskouluissa voivat olla korkeita ja hyvien tulosten saavuttamiseksi halutaankin käyttää kaikki keinot myös koulun ulkopuolella. Erityisen kiinnostavia ovat leiriohjelmat, jotka sisältävät matemaattis-luonnontieteellisiä aineita sekä teknologiakasvatusta.

”Kiinassa koulu on erittäin kilpailukeskeinen. Vanhemmat ja koulut haluavat lähettää lapset myös ulkomaille oppimaan”, Aster Lai kertoo. Vauraiden vanhempien lapset osallistuvat leirikouluihin jo seitsemänvuotiaina. Nuorempina he matkustavat pääasiassa Kiinassa ja lähialueilla, mutta jo viimeistään yläkouluiässä he lähtevät leirikouluihin eri puolille maailmaa. ”Suomalaislasten kykyä toimia itsenäisesti arvostetaan korkealle. Kiinan aiemman yhden lapsen politiikan johdosta lapset tottuvat helppoon ja suojattuun elämään, jossa heidän ei tarvitse oppia arjen taitoja ja sitä kautta itsenäisyyttä.”

”Suomea pidetään hyvänä kohteena myös maan turvallisuuden ansiosta. Suomessa on puhdas ilma, ja luonto kaikkialla lähellä, minkä vuoksi on helppoa hyödyntää luontoa opetusympäristönä. Myös suomalaisten kielitaitoa arvostetaan: oppilaat ja opettajat puhuvat englantia, kun esimerkiksi Saksassa ja Ranskassa tilanne on toinen. Suomella on paljon tarjottavaa, maalla on hyvä maine ja se on helposti saavutettavissa Aasian avainkaupungeista. Suomella on myös uutuusarvoa, esimerkiksi Uuteen-Seelantiin ja Isoon-Britanniaan on matkustettu leirikouluun pidempään.”

Suomessa on paljon kohteita, joissa Aasiasta halutaan vierailla. ”Etsimme jatkuvasti koulukontakteja eri puolilta Suomea, sillä täältä on kovasti halua vierailla kouluissa. Osana leirikoulujenkin ohjelmaa lapset toivovat voivansa viettää päivän tai pari omanikäistensä seurassa tavallisena koulupäivänä. Kouluvierailut ovat myös erinomainen keino suomalaislasten tutustua kiinalaislapsiin ja molempien tutustua toinen toistensa kulttuureihin. Yhdessä voidaan tehdä mielenkiintoisia oppimisprojekteja. Ystävyys voi jatkua varsinaisen leirikoulun jälkeen, jopa koko eliniän”, kuvailee Aster Lai.

Kiinassa ja Hongkongissa ajankohtaista:

Ammatillisen koulutuksen kehittäminen

—

Koulutusjärjestelmän kilpailukyky

—

Työelämätaidot

—

Ystävyyskouluyhteistyö

—

Lasten leirikoulut

Lasten matkojen järjestämiseksi kiinalaiselta toimijalta vaaditaan myös virallinen auktorisointi.

Luovuus ja digitalisaatio kiinnostavat Etelä-Koreassa

Etelä-Korean hallitus ajaa peruskouluopetuksen uudistusta tavoitteenaan lisätä luovuutta ja omaa ajattelua perinteiseen opetukseen. Opetusta digitalisoidaan kovaa vauhtia, muun muassa ohjelmointi on tulossa pakolliseksi oppiaineeksi jokaiseen kouluun vuonna 2018. Myös ammatillisen opetuksen uudistaminen on yksi Etelä-Korean hallituksen keihäänkärkihankkeista.

Koreasta matkataan koulutukseen liittyen monella tasolla. ”Yleisesti suuressa suosiossa ovat englannin kielen opintomatkat, kuten kesäkoulut, sekä lapsille että aikuisille”, kertoo **Jani Toivanen**, *Business Finland* Etelä-Korean ruoka- ja matkailukoordinaattori. ”Lisäksi korealaiset ala- ja yläkoulun opettajat, oppilaat, rehtorit, vararehtorit ja muu kouluhenkilökunta ovat kiinnostuneita tutustumaan suomalaisiin kouluihin. Myös teemapohjaisia koulutusmatkoja tehdään, kysyntää on esimerkiksi opettajankoulutukselle sekä koulun johtamiseen ja sen kehittämiseen liittyville matkoille. Kiinnostavia teemoja ovat myös koodauskoulutus ja STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, and Mathematics). Suomalainen järjestelmä tunnetaan Koreassakin laajasti ja mielletään maailman parhaimmaksi. Se on saanut paljon mediatilaa, ja sitä kautta herättänyt vaikuttajatahojen kiinnostuksen.

Eräät paikalliset koulutusorganisaatiot myös tukevat koulutusmatkoja ulkomaille. Esimerkiksi *SungShin Women’s University* lähettää vuosittain opiskelijaryhmän Suomeen. Useat hallituksen rahoittamat koulutusorganisaatiot, kuten *Korea Foundation for the Advancement of Science and Creativity*, sekä *Korean Educational Development Institute* ja monet alueelliset, julkiset koulutusviranomaistahot ovat niin ikään kiinnostuneita tämänkaltaisesta matkailusta.

Tällä hetkellä koulutusmatkat järjestetään lähinnä korealaisten matkanjärjestäjien kautta.

”Olisi tärkeää saada suomalaiset tahot – kuten vastaanottavat oppilaitokset ja matkoja järjestävät toimijat – osallistumaan jatkossa tiiviimmin matkojen suunnitteluun ja toteuttamiseen, jotta matka hyödyttäisi parhaalla tavalla molempia puolia, vieraita ja isäntiä. Myös ajantasaisen koreankielisen esittelymateriaalin saatavuus on tärkeää”, korostaa Toivanen.

Avainsanoja Etelä-Koreassa:

Digitalisaatio

—

Ohjelmointikoulutus

—

Luovuus

—

STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics)

—

Peruskoulun uudistus

—

Ammatillisen opetuksen uudistus

—

Koulujen johtaminen

—

Lasten kielimatkat

Kiinnostavia teemoja ovat myös koodauskoulutus ja STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, and Mathematics).

Japani on heräämässä leirikouluihin

Japanilaiset turistit ovat tuttu näky Suomessa, mutta koulutusmatkailun osalta yhteistyö on vasta alkamassa. ”Leirikoulu on uusi ilmiö Japanissa. Todennäköisesti siihen liittyvä liiketoiminta kuitenkin kasvaa lähitulevaisuudessa ainakin kesälomien aikaan, sillä japanilaisvanhemmat ovat alkaneet etsiä lapsilleen mahdollisuuksia kansainvälisiin kokemuksiin”, sanoo Business Finland/Visit Finland Japanin edustaja Shigeyoshi Noto.

Koulujen ekskursiot ovat Japanissa suosittuja. ”Ne kuuluvat koulujen viralliseen ohjelmaan. Matkoille osallistuu saman luokka-asteen useampikin luokka, jotka matkustavat yhteen tai useampaan kohteeseen. Näissä ryhmissä voi olla jopa 400 oppilasta.”

Japanista on kasvavaa kysyntää korkeammalle koulutukselle ja pidemmille opinto-ohjelmille, kuten MBA-tutkinnolle ja post doc -tutkijapaikoille. ”Myös sellaiset opiskelijaryhmille suunnatut matkat, jotka liittyvät kieliopetukseen, opiskelijavaihtoon tai erilaisiin teemoihin, kasvattavat suosiotaan koko ajan”, **Shigeyoshi Noto** kertoo. Myös yhä useammat japanilaiset opettajat haluaisivat tutustua kädestä pitäen suomalaiseen koulutusjärjestelmään: ”He voivat olla joko itsenäisesti matkustavia tai Japanin paikallishallinnon tai koulutusorganisaatioiden organisoimia opettajaryhmämatkoja.”

Onnistuneet aloitteet Suomesta ovat jo tavoittaneet Japanin, Shigeyoshi Noto sanoo: ”Vuonna 2016 alkanut Attractive Oulu Region -projekti markkinoi aktiivisesti koulutusmatkailua Japanin markkinalla. Projektin päätuotteet ovat koulutukseen, teollisuuteen/bisnekseen ja luontoon liittyvä matkailu.

Projekti on onnistunut luomaan yhteistyötä ja sitoutumista julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden välille.

Tämä on myötävaikuttanut hyvien, kansainvälisille markkinoille sopivien tuotteiden ja tarjonnan syntymiseen.”

Suomella on hyvä tunnettuus Japanissa ja samat syyt, joiden ansiosta Suomeen tullaan, pätevät myös koulutusmatkailuun. Suurilla japanilaisilla matkatoimistoilla on koulutusmatkoja myyvät osastot, jotka pystyvät vastaamaan kasvavaan kiinnostukseen. ”Suomi on Japanista katsoen lähin Euroopan kohde ja Finnairilla ja Japan Airlinesilla on kattava lentoverkosto Helsinkiin. Japanilaiset pitävät suomalaisia ystävällisinä. Maa tunnetaan neljästä rikkaasta vuodenajasta eikä luonnonkatastrofeja tarvitse pelätä. Kun tähän lisätään koulutuksen hyvä maine, kasvupotentiaalille on hyvä perusta”, arvioi Shigeyoshi Noto.

Avainteemoja Japanissa:

Kiinnostus leirikouluihin on aluillaan

—

Koulujen ekskursiot ovat yleisiä

—

Kysyntää korkean asteen koulutukselle

—

Lasten kansainvälisyyskasvatus kiinnostaa

Intiassa kysyntää luontoseikkailuille ja kulttuurin rikastuttamiselle

Suomi tunnetaan myös Intiassa maailman parhaisiin lukeutuvasta koulutusjärjestelmästään. Arvossa pidetään jokaisen lapsen yhtäläistä mahdollisuutta koulutukseen, ja sitä, että kaikki lapset perheen tulotasosta ja taustasta riippumatta käyvät samoja kouluja.

Intiassa koulutusmatkailu on järjestäytynyt toimiala, jolla toimii ammattimaisia matkanjärjestäjiä. Jonkin verran koulutusvierailuja Intiasta Suomeen on jo toteutettu. Delhin Deputy Chief Minister Manish Sisodia on vieraillut Suomessa kahteen otteeseen. Tavoitteena on ollut ymmärtää suomalaista koulutusjärjestelmää paremmin ja selvittää, miten samankaltaista kulttuuria voisi viedä intialaisiin julkisiin kouluihin. Keskustelu Intiassa on käynnistynyt siis poliittisellakin tasolla.

”Kiinnostus sellaisiin matkoihin ja matkaohjelmiin, jotka painottuvat suomalaisen koulutusjärjestelmän ymmärtämiseen, on suurta Intiassa”, kuvailee **Gurpreet Kalsi** *Business Finland* Intian toimistopäällikkö. ”Kysyntä kohdistuu syvällisempiin kouluttajien ja opettajien koulutusohjelmiin, joissa on tiedekunta- ja kouluvierailuja, koska Suomen ensiluokkaisesta järjestelmästä uskotaan löytyvän paljon näkökulmia Intian järjestelmän kehittämiseen.”

”Tähänastisten kokemusten pohjalta sellaiset matkat, joissa on ollut tapaamisia viranhaltijoiden kanssa, vierailuja oppilaitoksiin ja joista on saatu kontakteja, ovat olleet erityisen silmiä avaavia. Vierailijat ovat saaneet näiltä matkoilta mukaansa konkreettisia oppeja, joita he voivat soveltaa intialaisiin oppilaitoksiin”, Gurpreet Kalsi kertoo.

Intian kaltaisessa kehittyvässä maassa koulutus on erittäin merkittävässä roolissa. ”Tällä hetkellä kyselyjä tulee toisen ja kolmannen tason kaupungeista, joissa koulutus on keskiössä”, Gurpreet Kalsi toteaa. ”Kiinnostavia, uusia teemoja on paljon; esimerkiksi luonto, seikkailu, hyvinvointi ja oppimiseen liittyvät uudet teknologiat ja pelit. Intiassa huomion keskipisteeseen ovat nousseet myös oppisopimuskoulutus, osaamisen kehittäminen ja tiedonvaihto.”

Intiassa kiinnostaa:

Syvällinen tutustuminen koulutusjärjestelmään

—

Oppisopimuskoulutus

—

Osaamisen kehittäminen

—

Tiedonvaihto

—

Opetusalan teknologiakehitys

—

Oppimispelit

Persianlahdella fokuksessa ovat innovaatiot

Jokainen Persianlahden alueen maa on luonut oman kansallisen visionsa, joita yhdistää suunta kohti innovaatioyhteiskuntaa. Koulutus on nostettu näissä muutoksissa merkittävään rooliin. Tästä syystä myös Persianlahden alueen maat ovat kääntäneet katseensa kohti Suomea: maallamme on vahva maine innovaatioyhteiskuntana, jonka pohjan on luonut koulutuksen rakenne.

"Koulutusmatkailun parissa kysyntää on erityisesti juuri innovaatioteeman ympäriltä: miten innovaatioalustamme ovat rakentuneet ja miten ne toimivat. Suomen opetusosaaminen ja opetusympäristöt kiinnostavat myös", *Business Finland Persianlahden* alueen johtaja Jukka Hahlanterä kertoo. "Kiinnostusta Persianlahden alueella ovat osoittaneet sekä julkiset että yksityiset tahot: talous- ja koulutusministeriöiden eri osastot sekä julkiset ja yksityiset koulut ja opetusta tarjoavat yritykset."

Arabiemiraateissa on emiraattiperheiden ja esimerkiksi intialaisten perheiden lasten kouluja sekä kansainvälisiä ekspatriaatti-perheiden lasten kouluja, joista kaikista on kiinnostusta opettajavierailuihin ja erityisesti leirikouluihin. "Kansainvälisissä yksityiskouluissa on myös korkeaarvoisten paikallisten ja länsimaisten ekspattien vanhempien lapsia", kertoo **Tuija Sulkinoja**, *Arctic Travel Boutique* Oy:n toimitusjohtaja.

"Näistä kouluista tulevat leiriryhmät ovat omalla tavallaan haastavia, koska osalla lapsista on jopa henkilökohtainen turvamies mukanaan. Heidän majoituksensa on sitten järjestettävä sujuvasti lasten leirimajoituksen yhteyteen, eikä turvamiesten läsnäolo saa häiritä leirin toimintaa", Sulkinoja kuvailee. "Lisäksi täytyy miettiä valmiiksi rukousajat ja -paikat, jopa kuuden eri ruokavalion noudattajien ruokailut, sekä valita oppaat, esimerkiksi hiihdonopettajat niin, että tytöille on tarvittaessa erikseen naispuoliset oppaat ja opettajat."

Arabiemiraateissa kuten muuallakin Persianlahden alueella henkilökohtaisilla suhteilla on ratkaisevan suuri merkitys, ja tämä vaikuttaa myös matkojen sisältöön. Matkojen yksi tarkoitus on aina myös edistää ja tiivistää yhteistyösuhteita. "Hyvin suunniteltu matka ja odotuksien mukainen koulutussisältö edesauttavat suhteita jatkossakin. Valmistautumattomuus yhdessä huonon vierailukokemuksen kanssa voi pahimmillaan katkaista koulutusvientiin liittyvät yhteistyösuhteet", Jukka Hahlanterä tiivistää.

"Persianlahden alueen tahoja kiinnostavat suomalainen opetusosaaminen, innovatiiviset oppimisympäristöt ja opettajien koulutus. Jotta asiassa päästäisiin nopeammin ja paremmin eteenpäin, Suomessa voisi olla nykyistäkin parempi valmius ottaa vastaan ryhmiä ja järjestää vierailuja useammassa sopivassa kohteessa", Hahlanterä ehdottaa. "Toinen tärkeä asia on parempi yhteistyö eri toimijoiden välillä, jotta päästäisiin kokonaisvaltaiseen tarjontaan yksittäisten toimijoiden ponnistelujen sijaan. Täältä tulevien vierailujen myötä suomalaiselle toimijakentälle muodostuu parempi kuva tämän markkina-alueen tarpeista, tavasta tehdä liiketoimintaa koulutussektorilla, sekä paikallisten korkeakoulujen tavasta toimia, jolloin päästään solmimaan täällä niin tärkeitä henkilökohtaisia suhteita."

Persianlahden alueella kiinnostavat:

Innovaatioalustat

—

Opetusosaaminen

—

Oppimisympäristöt

—

Leirikoulut

Matkojen yksi tarkoitus on aina myös edistää ja tiivistää yhteistyösuhteita.

Esimerkkejä onnistuneista koulutusmatkoista

CASE

Lohjalaiset koululaiset löysivät uudet ystävät Pekingistä

Lohjalainen Tytyrin koulu aloitti ystävyyskouluyhteistyön pekingiläisen Chaoyang Experimental Primary School attached to Capital Normal University in Beijing -koulun kanssa syyskuussa 2016. Yhteistyö käynnistyi Kiinasta käsin.

Pekingiläisen koulun yhteistyökumppani, joka oli käynyt tutustumismatkalla Suomessa, oli yhteydessä *AuroraXploreriin* ja kertoi, että *Chaoyangin* koulun rehtoria kiinnosti löytää yhteistyökoulu Suomesta. AuroraXplorerin toimitusjohtaja **Kirsi Mantua-Kommonen** oli yhteydessä *Lohjan* kaupungin johtajaan **Mika Sivulaan** sekä sivistystoimenjohtajaan **Katri Kalskeeseen**. Kalske osasikin kertoa, että lohjalaisista kouluista juuri Tytyri voisi olla halukas tarttumaan tilaisuuteen.

"Meitä Tytyrin koulussa kiinnosti erityisesti taidekasvatusyhteistyö, koska se on koulun painopistealueita. Ajattelimme, että myös me hyötyisimme yhteistyöstä siten, että saisimme vaihtaa kokemuksia teemasta kiinalaiskoulun kanssa", *Tytyrin koulun* rehtori **Erna Huhtala** kertoo.

Pekingiläiskoulun rehtori saapui vierailulle Tytyriin ja solmimaan yhteistyösopimuksen syyskuussa. Juhlalliseen viralliseen allekirjoitustilaisuuteen osallistuivat myös Lohjan kaupunginjohtaja Mika Sivula sekä sivistystoimenjohtaja Katri Kalske.

Nopeasti alkanut yhteistyö on vastannut odotuksia, mutta myös yllättänyt, Erna Huhtala kertoo: "Paljon on uutta ja kiinnostavaa opittavaa. Yllättävää on ollut aivan uuden kulttuurin lisäksi se, miten vahvalla sitoutuneisuudella yhteistyökoulumme on lähestynyt meitä. Helmikuussa 2017 oppilaiden taidepajassa harjoiteltiin perinteistä kiinalaista maalaustaidetta ja vieraat olivat tuoneet tullessaan valtavan arsenaalin materiaalia. Oppilaillamme oli käytössään ammattimaiset taiteilijavälineet kamelinkarvasiveltimineen ja heitä opetti oikea taitelija. Tämä on ollut yksi vaikuttavimpia kokemuksia tämän yhteistyöprojektin myötä ja koko minun urallani."

Yhteistyö on ollut hedelmällistä Tytyrin opettajille ja oppilaille monin tavoin: "Parasta on ollut kulttuuristen erilaisuuksien vertailu, mutta toisaalta samanaikaisesti sen löytäminen, että ihmiset kaikkialla maailmassa ovat pohjimmiltaan hyvin samanlaisia. On ollut antoisaa havaita, että lapset kommunikoivat nopeasti keskenään; vaikka englanti oli molemmille tahoille vieras, siitä löytyi yhteinen kieli", kuvailee Erna Huhtala. Oppilaat ovatkin ottaneet yhteistyön vastaan avoimin mielin ja innostuneesti: "On ollut ilmeisen kiinnostavaa tutustua vieraisiin lapsiin, oppia heidän arkielämästään ja toisaalta esitellä omaa kotoista kouluarkea täällä Suomessa."

Erna Huhtala kannustaa opettajia tarttumaan yhteistyökoulumahdollisuuksiin. "Opettajat varmasti ottavat innostuneesti oppilaat vastaan, mutta samalla he tiedostavat sen, että tämä teettää paljon ylimääräistä työtä. Kokemustemme valossa olemme kuitenkin todenneet, että mitä enemmän annamme itsestämme, niin sitä enemmän yhteistyö myös palkitsee." Yksi osoitus Tytyrin koulun opettajien innostuneisuudesta oli se, että he olivat etukäteen valmistautuneet vierailuun. Oppilaiden kanssa oli perehdytty Kiinaan ja sen kulttuuriin, ja koulun seinille oli tehty kiinalaisvaikutteista taidetta. "Vieraat kertoivatkin, että he tunsivat sitäkin kautta olonsa tervetulleeksi", Erna Huhtala kertoo.

"Tunnelmat olivat aika huikeat ja juhlavat päätösgaalan jälkeen, jossa suomalaiset ja kiinalaiset ryhmät olivat esiintyneet", kuvailee Tytyrin koulun rehtori Erna Huhtala: "On hienoa, että saamme näin käytännöllistä kansainvälisyyskasvatusta suoraan tänne omaan kouluun! Uskon, että tämä antaa lapsille paljon mahdollisuuksia ymmärtää yhä enemmän sitä, mitä tarkoittaa globaali maailma."

CASE

Partiolaiset meloivat leirikoululaiset saareen

Vuokatissa leirikouluryhmät ovat tuttu näky. Nyt Vuokatti on ryhtynyt tuotteistamaan ohjelmiaan myös kansainvälisille markkinoille ja ensimmäiset pilottiryhmät Kiinasta ovat vierailleet Kainuun maisemissa.

Kesällä 2016 Vuokatissa vieraili ensimmäinen kiinalainen perheryhmä, matkatoimisto *Costa Nordin* järjestämänä. Useasta perheestä koostuvassa ryhmässä oli parisen kymmentä aikuista ja lasta. Vuokatin vahvasti pedagoginen leirikouluohjelma oli suunniteltu yhdessä opetusalan ammattilaisten kanssa. Viikon ohjelma koostui suomalaisen opetussuunnitelman mukaisista oppitunneista, joissa esimerkiksi biologian ja maantiedon opetuksesta vastasivat opiston omat opettajat. Sisältö oli muokattu kiinalaisryhmälle sopivaksi. Vieraille haluttiin järjestää myös tapaaminen paikallisten lasten kanssa. Koska kesäaikaan koulut eivät voineet ottaa vierailijoita vastaan, katseet kääntyivät paikalliseen partiolippukuntaan.

”Partiolaisten kanssa veimme meloen lapset paikallisen lippukunnan leiripaikalle, jossa vietimme yön leiriolosuhteissa ilman juoksevaa vettä”, kansainvälisestä leirikoulutarjonnasta *Vuokatti Sport Resortissa* vastaava **Kristi Loukusa** kertoo. ”Meitä oli kirjava joukko, noin puolet aikuisia ja puolet 6–15-vuotiaita lapsia ja partiolaisperheitä lähes yhtä paljon kuin vieraita. Yhdessä kalastimme, teimme tulilla ruokaa ja nukuimme teltassa. Vaikka aikuiset olisivat ehkä mielellään nukkuneet sisällä, lapset sopeutuivat metsäolosuhteisiin heti hienosti.”

Yöretkellä oli mukana myös partiolaisten vanhempia, mikä antoi mahdollisuuden ajatusten vaihtoon aikuisten välillä: ”Kiinalaiset vanhemmat olivat ihmeissään siitä, miten paljon suomalaislasten annetaan itse touhuta ja kokeilla kaikenlaista. Ensi ihmetyksen ja pelonkin jälkeen kiinalaisvanhemmat sanoivat saaneensa rohkeutta antaa enemmän vastuuta myös omille lapsilleen.” Leiriolosuhteissa lapset oppivat monenlaisia uusia taitoja, ja partion tekemällä oppimisen pedagogiikka istui leirikouluun luontevasti.

Kristi Loukusa korostaa hyvän yhteistyön merkitystä. ”Sotkamossa sekä kunnalla että Vuokatilla on yhteiset tavoitteet, jotka tähtäävät opetuksen laatuun, matkailun kasvuun ja koulutusvientiin. Tuntuu, että nämä ensimmäiset ryhmät synnyttivät monella taholla innostusta asiaan; kunnan koulutoimi, partiolaiset ja me täällä opistolla puhalsimme suunnittelussa ja toteutuksessa hienosti yhteen hiileen. Mukana olleet opettajatkin ovat ilmoittaneet jo olevansa mielellään mukana jatkossa.” Oppiakin kokemuksesta saatiin: ”Totesimme, että kädestä pitäen ohjeistamista ei voi liikaa korostaa. Ehkä teemme ensi kesälle opetusvideon ja tutustumistilaisuuden, joissa käymme kaikki pelisäännöt, turvallisuusasiat ja muut käytännön ohjeet läpi, mikä lisää turvallisuudentunnetta ja helpottaa eloa kummankin puolen osalta.”

Avoin suhtautuminen ja positiivinen asenne toi tulosta. ”Vieraat ylistivät viikkoa omissa sosiaalisen median kanavissaan, ja se onkin herättänyt jo lisäkyselyitä. Meidän maailmamme avartui hieman, on hyvä oppia ymmärtämään kulttuurien erilaisuuksia ja rikkauksia, miten olemme erilaisia, mutta samalla hyvin samanlaisia”, Kristi Loukusa summaa.

CASE

Kiinalaislapset arktisessa luonnossa

Mahdollisuus tutustua arktiseen luontoon on yksi syy matkustaa Suomeen leirikouluun. Ryhmä kiinalaislapsia pääsi nauttimaan Kuusamon ainutlaatuisen talviluonnon tarjoamista ihmeistä.

Nuoriso- ja luontomatkailukeskus Oivanki sijaitsee rauhallisessa järvenrantamaisemassa Kuusamossa. Lähellä sijaitsee *Oulangan kansallispuisto*, jossa kulkee Suomen kansainvälisesti suosituin vaellusreitti *Karhunkierros*. *Kuusamo* ja Oivanki tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet arktisiin aktiviteetteihin ja se oli myös syy, miksi kiinalaisen koulutusorganisaation *IDEAS Tripin* perustaja valitsi sen *AuroraXplorerin* järjestämän tutustumismatkakierroksen pohjalta yhdeksi leirikoulukohteekseen Suomessa.

"Oivanki tarjoaa turvallisen ja kiinnostavan paikan lapsiryhmillemme", sanoo **Lily Zhao**, IDEAS Tripin perustaja. "Lapset voivat oppia siellä monia asioita arktisesta elämäntavasta ja luonnosta. Samalla lapset voivat oppia lisää yhteistyötaitoja. Itse nautin myös Oivangin saunasta jäätyneen järven rannalla."

Nuoriso- ja luontomatkailukeskus Oivanki järjestää leirikouluja lapsiryhmille myös monista läntisistä maista. Toimitusjohtaja **Riitta Laulajainen** nauttiikin uudenlaisen kulttuurin mukanaan tuomista haasteista. "Opimme joka päivä jotain uutta kiinalaisten vieraidemme myötä. Olemme iloisia siitä, että näillä ryhmillä on mukana AuroraXplorerin kiinalaistaustaisia leiriohjaajia. He toimivat kulttuurien kohtaamisen tulkkeina, sillä joskus meille on haasteellista ymmärtää ryhmiltä tulevaa palautetta esimerkiksi ruoan suhteen."

Leirikouluun saapuvat lapset voivat olla nuoriakin, mikä vaatii erityistä huolenpitoa. "Nuorimmat lapset pitää laittaa illalla nukkumaan ja herättää aamulla", Riitta Laulajainen kertoo. "Meidän täytyy sopia selkeästi, kuka ohjaajista on vastuussa mistäkin asiasta. Pyrimmekin jatkuvasti kehittämään sekä omaa toimintaamme, että yhteistyötämme ja viestintäämme kumppaneidemme kanssa."

Pitkä kokemus lapsille järjestettyjen leirikoulujen toteuttamisesta näkyy lopputuloksessa ja lasten iloiset kasvot ovat parasta kiitosta järjestäjille. "Toivomme että lapset palaavat koteihinsa mukanaan hyviä muistoja ja monipuolisia kokemuksia, joita he kantavat mukanaan elämänsä varrella", Riitta Laulajainen kertoo. "Silloin olemme onnistuneet työssämme."

CASE

Intialaisvieraat toivat uusia näkökulmia

Yli kaksikymmentä intialaista koulutusalan ammattilaista osallistui KOULU Groupin ja heidän intialaisen yhteistyökumppaninsa, The Learners Confluencen, järjestämälle viisipäiväiselle koulutuksen innovaatioleirille Suomessa toukokuussa 2017. Ryhmässä oli mukana muiden muassa koulutuskoordinaattoreita, rehtoreita ja opettajia.

Kuusipäiväisen leirin aikana ryhmä tutustui suomalaiseen koulutusjärjestelmään monipuolisesti; päivien aikana paneuduttiin koulukulttuuriin, koulujen johtamiseen, opettajakoulutukseen ja opetussuunnitelmaan. Matkan aikana ryhmä kävi myös tutustumassa suomalaiseen päiväkotiin, alakouluun ja yläkouluun. Ohjelmaan oli varattu aikaa varsinaisen agendan ulkopuolella myös *Helsingin* nähtävyyksiin ja *Unescon* maailmanperintökohteeseen *Suomenlinnaan* tutustumiseen.

Intialaisryhmän kanssa keskustelu oli vilkasta koko leirin ajan, *KOULU Groupin* toimitusjohtaja **Antti Kaskinen** kertoo. ”Heitä kiinnosti erityisesti tuntisuunnitelmien teko sekä uudistuva opetusohjelma. Heitä hämmästytti erityisesti, että täällä lapset eivät vielä päiväkodissa opi lukemaan ja kirjoittamaan, vaan vasta tutustuvat aakkosiin. Vieraat olivat otettuja siitä, kuinka vastuun antaminen tekee lapsista itseohjautuvia jo nuorella iällä. Opettajien ja oppilaiden sekä opettajien ja rehtoreiden välinen vahva luottamus nousi esiin monissa keskusteluissamme.”

”Intialaiset opettajat kertoivat vievänsä mukanaan myös ajatuksen oppimisesta koko elämän ajalle”, Antti Kaskinen kertoo. ”He kokivat tärkeänä ajatuksen, että suomalaisessa koulussa saadut akateemiset ja käytännön taidot kulkevat mukana läpi koko elämän. Me itse koimme kiinnostavana heidän esittämänsä kysymyksen siitä, miksi opetusta annetaan täällä ainoastaan suomeksi. Tiedämme siihen toki syyt, mutta heidän havaintonsa nostaa esille syyn järjestää tällaisia leirejä: ulkopuolelta tulevat huomiot haastavat myös meidät ajattelemaan olemassa olevia käytäntöjä ja näin mahdollistavat uusien ideoiden syntyä.”

KOULU Group

Innovaatioleirin toteuttaminen oli monen tekijän ja toimijan yhteistyön tulos. Matkan kokonaisuudesta, ohjelmasta, sisällöstä ja matkan käytännön järjestelyistä vastasi KOULU Group, mutta ohjelman kokoamisessa tarvittiin useita yhteistyökumppaneita. ”Kouluvierailuista sovittiin jokaisen koulun kanssa erikseen ja työpajaamme saimme vierailevan asiantuntijan *Helsingin Yliopistosta*. Kokonaisuuden toimiminen vaati tietysti järjestelyitä myös matkailupalveluja tarjoavien yritysten kanssa. Illoiksi emme järjestäneet erillistä ohjelmaa. Päivät olivat pitkiä ja osallistujat matkustamisesta väsyneitä, joten lepääminen tuli tarpeeseen. Toki annoimme vinkkejä, jos vieraat halusivat tutustua kaupunkiin omatoimisesti ”, Antti Kaskinen kertoo.

KOULU Group tarjoaa Suomen koulutusjärjestelmän asiantuntijapalveluita kansainvälisille markkinoille. Kokemusta koulutusmatkojen järjestämisestä kansainvälisille vieraille on kertynyt: ”Jokainen asiantuntijaleiri järjestetään osallistujien toiveiden ja mielenkiinnon pohjalta, joten ne ovat hyvinkin erilaisia. Meidän vieraamme toivovat löytävänsä käytännönläheisiä ratkaisuja, joita he voivat ottaa heti käyttöön jokapäiväiseen työhönsä. Siksi keskitymme erityisesti tarjoamaan mahdollisuuksia keskustella suomalaisten opettajien ja oppilaiden kanssa opetukseen liittyvistä ajatuksista, käytänteistä ja välineistä.”

CASE

Opettajavierailu Arabiemiirikunnista

Ryhmä opettajia Arabiemiirikunnissa sijaitsevasta koulusta suunnittelee parhaillaan matkaa Suomeen saadakseen laajan ja syvällisen ymmärryksen koulutusjärjestelmästämme. Vierailun päätavoitteeksi on asetettu saada uudenlaisia näkökulmia ja avartaa katsetta erilaisille tavoille oppia ja opettaa.

Matkakohteena on historiallinen Häme ja Keski-Suomi. Tampereella ryhmä tutustuu kaupungin nähtävyyksiin ja historiallisiin kohteisiin ja vierailu Mäntän taidekaupunkiin avaa teollistumisen ajan Suomen historiaa. Jotta vieraat saisivat ymmärrystä suomalaisesta mielenlaadusta, historiasta, arkkitehtuurista, taiteesta, ruoasta ja erityisesti kulttuurihistoriasta, vieraat pääsevät tutustumaan ikoniseen *Serlachiuksen museoalueeseen*. Matka sisältää myös vierailut *Suomen Lasimuseoon Riihimäellä* ja *Iittalan* lasitehtaalle.

Majoituskohteena on *Vilppulassa* sijaitseva, korkeatasoinen *Koivuniemen Rapukartano*, jossa vieraat tapaavat omistajan; maanviljelijän pojan, joka on kehittänyt askel askeleelta järvenrantahotellia ja ravintolaa muun muassa rapuja viljelemällä. Taidekaupunki *Mänttä* ympäristöineen on täynnä tarinoita.

Koulutusvierailut järjestetään aikuiskasvatusta tarjoavassa *Autereopistossa* sekä *Mäntän lukiossa* yhteistyössä Serlachiuksen kanssa. Oppilaitoksissa opettajat tarjoavat mahdollisuuden seurata oppitunteja ja syödä suomalaista kouluruokaa. Ruokailu on kiinnostava ilmiö vierailleja jo pelkästään siitä syystä, että se on oppilaille päivittäin maksuton.

Koulutusmatkailun hyödyt ja riskit

Koulutusmatkailu eroaa muusta matkailusta ja muista koulutukseen liittyvistä tuotteista. Se on kansainvälisesti merkittävää liiketoimintaa, johon myös Suomea koulutusmatkailukohteena tarjoavat toimijat ovat tarttuneet. Mitä hyötyjä ja riskejä alaan liittyy? Tätä opaskirjaa varten haastatellut asiantuntijat kertovat asiasta näkemyksiään.

Koulutusmatkailun hyödyt

Julkinen sektori

- Opetusviennin arvon kasvu
- Tunnettuuden lisääntyminen
- Koulutusvientikokemuksen lisääntyminen
- Kansainvälisen yhteistyön lisääntyminen, verkostoituminen
- Heijastusvaikutus toimintavaroihin

Yhteiskunta

- Vientitulojen lisääntyminen
- Tunnettuuden kasvaminen
- Heijastusvaikutukset muun matkailun kasvuun
- Suomen asemoituminen tiiviimmin koulutuksen ja kasvatuksen edelläkävijäksi
- Ristiinoppiminen, yhteistyön tiivistyminen
- Suomen brändiarvon kasvaminen
- Taloudellinen hyvinvointi, matkailutulojen kasvu
- Uusien ammattialojen syntyminen

Matkailuyritykset, Elinkeinotoiminta

- Palvelutuotannon kasvu, joka tukee myös kotimaista tarvetta
- Liikevaihdon lisääntyminen
- Kokemuksen kasvu
- Kansainvälistyminen
- Kannattavuuden parantuminen

Elina Manninen

HEI Schools/Iiris Heikka

”Kun lapset nauttivat leirikoulukokemuksesta Suomessa, he palaavat tänne myös aikuisina.”

Danye Liu

Merkittäviä hyötyjä taloudelle ja maineelle

Hyvin suunnitellut koulutusmatkat kasvattavat tietoisuutta ja rakentavat myönteistä mielikuvaa Suomesta, sekä koulutuksen että matkailun näkökulmasta. Kun kansainväliset asiantuntijat kokevat vierailun mahdollisuutena saada arvokkaita oppimiskokemuksia, he ovat valmiita maksamaan koulutusmatkapaketista. ”Koulutusmatkailu tarjoaa suuria mahdollisuuksia. Esimerkiksi korealaiset opettajaryhmät käyttävät merkittäviä summia rahaa kansainväliseen koulutusmatkailuun”, *Business Finland* Etelä-Korean ruoka- ja matkailukoordinaattori **Jani Toivanen** kertoo.

Business Finland/Visit Finland Kiinan johtaja **David Wu** yhtyy mielipiteeseen mahdollisuuksista nopeasti kasvavalla sektorilla. ”Koulutusmatkailun osuus Kiinasta ulkomaille suuntautuvassa matkailussa on vielä pieni, mutta siinä on paljon potentiaalia. Esimerkiksi ystävyyskouluohjelmat tuovat hyötyjä talouteen pitkällä aikavälillä, sillä kouluryhmät matkustavat Suomeen toistuvasti. Ryhmät myös pysyvät samalla maantieteellisellä alueella pidempään ja näin ollen kerryttävät taloudellista hyvinvointia: matkailutuloa paikallisille majoitus- ja matkailuyrittäjille sekä kaupalle.”

”Kun intialaisvanhemmilla on enemmän vaurautta, he ovat valmiita investoimaan leirikoulumatkoihin”, Business Finland Delhin toimistopäällikkö **Gurpreet Kalsi** toteaa. ”He uskovat matkan olevan hyvä sijoitus, sillä se tarjoaa kansainvälisiä kokemuksia jo nuorena ja avartaa näkökulmia tulevaisuuden urasuunnitelmiin.” Yhä useampi koulu järjestää Intiasta matkoja ulkomaille ja yhteiskunnan arvostus leirikouluja kohtaan kasvaa koko ajan.

Koulutusmatkat houkuttelevat kiinalaisia vieraita viipymään pidempään

Yksi merkittävä ero vapaa-ajan ja koulutusmatkailun välillä on viipymän pituus. ”Kun kiinalaiset vapaa-ajan matkailijat viipyvät tyypillisesti enimmillään kaksi yötä yhdessä kohteessa, leirikouluryhmät voivat viipyä Suomessa jopa kaksi viikkoa ja pysyä yhdessä paikassa pidempään”, sanoo Business Finland/Visit Finland Kiinan johtaja David Wu Shanghaista: ”Koulutusmatkailu laajentaa matkailua kiinalaisten lomasesonkiviikkojen ulkopuolelle, jotka nekään eivät ole täysin samat kuin Suomen matkailun huippuviikot.”

Matkakohdetta kohtaan syntyy parhaimmillaan myös tunneside. ”Kiinalaiset pitävät matkailusta ja ovat valmiita käyttämään siihen rahaa. Kun lapset nauttivat leirikoulukokemuksesta Suomessa, he palaavat tänne myös aikuisina”, arvioi Business Finlandin/Visit Finland Pekingin ja Chongqingin edustaja **Danye Liu**.

Koulutusmatkailu voi avata ovia koulutusvientiin

Opetushallituksen Education Finland -ohjelma näkee koulutusmatkailun osana koulutusvientiä, joka voi avata mahdollisuuksia myös muunlaisille hankkeille.

"Pidempään viipyminen tarkoittaa myös syvempää tutustumista kulttuuriin", sanoo kohdepalveluyritys *AuroraXplorer* Oy:n koulutusmatkailutuotteista vastaava johtaja **Yan Dong**. "Paikallisen kulttuurin arvostus on hyödyllistä jatkokoulutuspaikan valinnan ja aikuisena liike-elämän näkökulmasta. Eräät leirikoulujemme lapset ovat ryhtyneet suunnittelemaan yliopisto-opintoja Suomessa matkan jälkeen. Eräiden lasten vanhemmat puolestaan olivat valinneet Suomen leirikoulukohteeksi *Nokian* maineen ansiosta."

Melko yksinkertaiselta turismituotteelta vaikuttavalla leirikoululla voi olla kauaskantoisia vaikutuksia koulutusvientiin. "Kun kiinalaiset yritykset ja koulutusalan vaikuttajat oppivat enemmän Suomesta, suomalaisen akateemisen koulutuksen arvo kasvaa heidän silmissään. Ajan myötä Suomen yliopistot voivat nousta mielikuvissa parhaiden kansainvälisten yliopistojen, kuten Stanfordin, rinnalle", sanoo Yan Dong, joka uskoo suomalaisten yliopistojen viralllisen rankingin olevan niiden todellista tasoa alhaisempi.

"Koulutusalan ammattilaisten matkat Suomeen voivat lisätä tuloa koulutusalan yrityksille myös matkojen kautta tulevien yhteyksien ja kontaktien kautta", David Wu sanoo: "Kiinalaiset vieraat ovat tyypillisesti erittäin verkostoituneita kotimaassaan ja tapaamiset voivat johtaa merkittäviin liiketoimintamahdollisuuksiin."

"Koulutusmatkailu voi olla tärkeä väylä oppia, miten rakentaa koulutusvientiliiketoimintaa Persianlahden maihin", *Business Finlandin* Lähi-idän johtaja **Jukka Hahlanterä** kertoo. "On tärkeää kerätä kokemusta ja rakentaa henkilökohtaisia suhteita myös koulutusalan kumppaneihin."

"Kiinalaiset vieraat ovat tyypillisesti erittäin verkostoituneita kotimaassaan ja tapaamiset voivat johtaa merkittäviin liiketoimintamahdollisuuksiin."

David Wu

HEI Schools/Iiris Heikka

”...leirikouluja ja koulutusalan ammattilaisten vierailuja ohjaa opetuksellinen sisältö”

Yan Dong

Koulutuksellinen sisältö houkuttelee vieraita uusiin kohteisiin

Leirikoulut ovat hyödyllisiä suomalaiselle matkailualalle valtakunnallisesti, sillä ne tuovat lapsia vähemmän tunnettuihinkin matkailukohteisiin. ”Vapaa-ajan matkailijat hakeutuvat yleensä tunnettuihin kohteisiin, mutta leirikouluja ja koulutusalan ammattilaisten vierailuja ohjaa opetuksellinen sisältö. Suomessa on kansainväliselle yleisölle tuntemattomia kaupunkeja ja alueita, jotka tarjoavat hienoa pedagogista ohjelmaa lapsille ja mielenkiintoisia kokemuksia koulutukselliselta kannalta”, Yan Dong sanoo.

Myös perinteiset turistikohteet voidaan kokea syvemmällä tasolla. Esimerkiksi aasialaisten turistien suosima jäänmurtajaristeily Kemissä saa aivan uuden ulottuvuuden, kun vierailuun liitetään kertomuksia murtajien merkityksestä pohjoiselle merenkululle ja logistiikalle ja kuvausta arktisesta elämäntavasta.

Kulttuurivaihtoa ja tunnesiteitä

Kansainvälisten vieraiden vastaanottaminen ja eri kulttuureista tulevien lasten kouluvierailut voivat hyödyttää suomalaisia kouluja. ”On upea mahdollisuus saada käytännönläheistä kansainvälisyyskasvatusta suoraan omaan kouluun”, iloitsee lohjalaisen *Tytyrin koulun* rehtori **Erna Huhtala**. ”Uskon, että tämä antaa lapsille paljon mahdollisuuksia ymmärtää yhä enemmän sitä, mitä tarkoittaa globaali maailma.”

Samoin kuin uudessa matkakohteessa vierailu voi käynnistää tunnesiteen luomisen, vierailu paikallisessa koulussa voi olla alku pitkälle ystävyydelle koulujen ja oppilaiden välillä. ”Kulttuurierojen havainnointi ja ymmärtäminen jo lapsena on erittäin arvokasta”, toteaa *Business Finland/ Visit Finland* Hongkongin ja Etelä-Kiinan edustaja **Aster Lai**. Vierailut voivat käynnistää yhteistyötä ja yhteyksiä, jotka jatkuvat vielä myöhemmin: ”Kouluvierailuilla voi syntyä ystävyyssuhteita, jotka kestävät läpi elämän.”

”Paikallisten lasten tapaaminen on kohokohta kaikille leirikouluryhmillemme ja siksi yhteistyö koulujen ja nuorisojärjestöjen kanssa on arvokasta”, sanoo Yan Dong. ”Joulupukin ja turistikohteiden lisääminen matkaohjelmaan on myös tärkeää, jotta kaukaa tulevat vieraat voivat nauttia myös vapaa-ajan matkailijoille suunnatusta tarjonnasta.”

Shigeyoshi Noto näkee koulutusmatkailun tärkeänä myös kohdemaan näkökulmasta. ”Esimerkiksi opiskelijavaihto-ohjelmat tarjoavat erinomaisen ensimmäisen askeleen kansainvälisyyteen puolin ja toisin. Puolet maailman kansalaisista asuu Aasian maissa, joten on tärkeää tottua aasialaisiin kulttuureihin ja kulttuurien läsnäoloon myös länsimaissa.”

Koulutuksen ammattilaisille uusia ajatuksia ja työnkuvia

Keskustelut ja ajatustenvaihto ovat monelle koulutusmatkan parasta antia. ”Intian koulutusalan ammattilaiset ovat erittäin kiinnostuneita kuulemaan hyvistä käytänteistä. Olemme avoimia uusille ideoille, teknologioille ja pedagogisille metodeille”, Gurpreet Kalsi sanoo. ”Vieraiden huomiot ja kysymykset haastavat myös meidät kyseenalaistamaan olemassa olevia käytäntöjä ja näin mahdollistavat uusien ideoiden syntyä”, jatkaa *KOULU Groupin* toimitusjohtaja **Antti Kaskinen**. Yan Dong näkee koulutusmatkailun avaavan myös kiinnostavia mahdollisuuksia tulevaisuudessa. ”Jos hallitsemme koulutusmatkailun kasvun hyvin, se voi luoda kokonaan uudenlaisia työnkuvia koulutusalan ammattilaisille, vaikkapa kansainvälisen leiriohjaajan, luonto-opettajan ja pedagogisen matkaoppaan töitä.”

Riskit syntyvät huonosta valmistautumisesta

Kaikki asiantuntijat korostavat huolellisen suunnittelun merkitystä koulutusmatkailun riskien hallinnassa. Asiantuntijaryhmien osalta riskien koetaan liittyvän pitkän aikavälin liiketoimintatavoitteisiin. ”Jos esimerkiksi matkan ohjelma on heikosti suunniteltu, se ei sisällä merkityksellistä sisältöä, prosessit ovat epämääräiset ja dokumentointia ei tehdä, vierailijat voivat saada huonon kokemuksen, joka pahimmillaan katkaisee liiketoimintamahdollisuudet ja suhteet vierailijoiden ja heidän verkostonsa kanssa”, varoittaa Jukka Hahlanterä.

Rajallisen kapasiteetti on riski Japanin markkinalta katsottuna. ”Opiskelijavaihto-ohjelmat ovat lähes pakollisia Japanissa ja Suomen kykyyn vastaanottaa ryhmiä liittyy riski. Jos saapuvien ryhmien määrille tai koolle on rajoituksia, siitä on hyvä olla tietoinen heti alkuun. On tärkeää pysyä realistisena”, sanoo Shigeyoshi Noto.

Lapsiryhmien kohdalla turvallisuuden merkitystä ei voi liikaa korostaa. ”Turvallisuus, hyvinvointi ja lapsille sopiva ruoka ovat tärkeitä seikkoja, joiden perusteella leirikoulumatkakohteita valitaan,” muistuttaa Gurpreet Kalsi. ”Onkin tärkeää, että myös suomalaiset kumppanit hankkivat lapsille kattavat vakuutukset”, painottaa Danye Liu.

”Koulussa opettajat ottavat innostuneena vastaan vieraat, mutta samalla he ymmärtävät, että yhteistyö vaatii myös paljon ylimääräistä työtä”, Erna Huhtala sanoo. ”Meidän kokemuksemme on kuitenkin se, että mitä paremmin valmistaudumme ja mitä enemmän annamme itsestämme, sitä enemmän yhteistyö myös palkitsee.”

Koulutusmatkailun nopea kasvu huolettaa Aster Laita: ”Meidän tulisi kehittää järjestelmiä laadun tarkkailuun ja lisätä läpinäkyvyyttä toimijoiden välillä. Pienet lapset tarvitsevat erityistä huolenpitoa ja meillä tulisi olla standardit ja ohjeet, jotta myös alalle tulevat uudet toimijat voivat ylläpitää korkeaa tasoa.”

KOULUTUSMATKAILUIN TOIMIJAT JA ARVOKETJU

Onnistuneen leirikoulun ainekset

Turvallisuus ennen kaikkea

- Lasten turvallisuuden vaatimusta ei voi liikaa korostaa
- Älä oleta, että leirikoululaisella on samat taidot kuin saman ikäisellä suomalaisella lapsella
- Vältä vaarallisia aktiviteetteja
- Kypärät, pelastusliivit ja vastaavat turvavälineet poikkeuksetta käytössä
- Varmista ymmärrys pyytämällä lapsia toistamaan saamansa ohjeet
- Varmista, että sekä lapsilla että leirikeskuksilla on asiaankuuluvat vakuutukset

Sisältö vastaa odotuksia ja tarpeita

- Jokainen ryhmä on erilainen, eri ikäisillä lapsilla on erilaiset tarpeet
- Lähtökulttuurin ymmärrys on avain onnistuneeseen matkaan, sekä osallistujille että järjestäjille
- Matka nojaa suomalaisiin arvoihin ja opetukseen, mutta lähtömaata kunnioittaen

Ohjelma on huolella suunniteltu ja toteutettu

- Huolellinen suunnittelu yhteistyössä kaikkien osapuolten kesken
- Ohjelma ottaa huomioon ryhmän pedagogiset tarpeet ja toiveet
- Ohjelma tarjoaa mahdollisuuden myös tavata omanikäisiä suomalaislapsia
- Aktiviteettien vaativuustason suunnittelussa on otettu huomioon myös lähtökulttuuri
- Leirikoulussa on riittävästi osallistavaa ohjelmaa ja tekemällä oppimista
- Ryhmällä on ohjaaja/tulkki koko matkan

Joustavuus

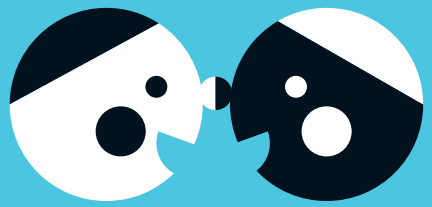

- Varaudu myös kulttuurierojen mukanaan tuomiin yllätyksiin
- Ole avoin ja joustava mahdollisille tarvittaville muutoksille

Ryhmällä on ohjaaja/tulkki koko matkan

- Ohjaajilla/tulkilla on ymmärrystä pedagogiikasta ja kulttuurieroista
- Turvallinen ja tutuksi tuleva ohjaaja lisää turvallisuuden tunnetta ja luottamusta
- Kielimuurin ylittämisessä auttaa lähtömaan kieltä puhuva ohjaaja
- Ohjaajan on hyvä tuntea lähtökulttuurin mahdolliset lääketieteelliset erityispiirteet sairastumisten varalta

Majoitus ja ruokailu vastaavat odotuksia

- Suomalainen tapa majoittua vaikka koulun lattialla sopii harvalle muulle kulttuurille
- 2-4 lasta samaan huoneeseen
- Varmista turvallisen, lähtömaan kulttuuriin sopivan ruoan tai noudatettavan ruokavalion saatavuus etukäteen

Onnistuneen koulutusmatkan ainekset

Ohjelma on huolella suunniteltu ja toteutettu

- Kerro ohjelman sisältö ajoissa matkan osallistujille
- Varaudu tarvittaessa toiveiden muuttumiseen tai ohjelman muutoksiin
- Lupaa vain se minkä voit toteuttaa
- Varmista etukäteen tarve tulkkaukselle ja käännöksille
- Eri vierailukohteiden sisältöjen jakaminen ajoissa suomalaistoimijoiden kesken varmistaa, ettei ohjelmaan tule toistoa tai katvealueita
- Valmista esitysmateriaaleista versiot, jotka voi antaa osallistujien omaan käyttöön

Saapuvan ryhmän taustat ja tarpeet tunnetaan ja ymmärretään

- Tee taustatyöt
- Jokainen ryhmä on erilainen

Ryhmällä on sama isäntä/emäntä/ opas/tulkki koko matkan

- Ryhmän tunteminen vahvistaa yhteistyötä
- Vielä matkan aikanakin voi tulla esille, että isännän ja/tai vieraiden kielitaidon taso saattaa vaatia tulkkia
- Mahdollisiin yllätyksiin pystytään reagoimaan paremmin
- Hyväkin kielitaito voi olla riittämätön ammattisanaston ja kulttuuristen erityispiirteiden osalta. Opetusalan ammattilainen tulkkina on hyvää palvelua

Huolehdi, että majoitus ja ruokailu vastaavat odotuksia

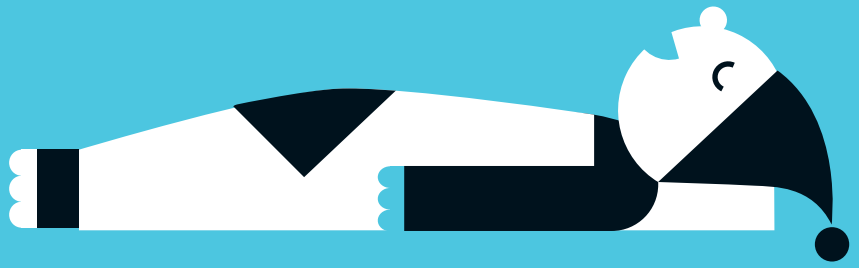

- Kulttuuriin ja asemaan liittyvien odotusten täyttäminen viestii arvostuksesta
- Huomioi lähtökulttuuri: suomalaisen ruoan tarjoaminen joka aterialla voi olla liikaa
- Huolehdi, ettei samoja suomalaisruokia tarjota monessa vierailukohteessa

Ole joustava

- Suhtaudu ymmärryksellä aikataulujen venymisiin tai muutoksiin
- Ajan varaaminen keskustelulle tai dokumentoinnille voi olla täsmällisyyttä tärkeämpää

Varaa aikaa myös agendan ulkopuolella

- Vierailu voi olla ainutkertainen kokemus Suomesta
- Varaa ohjelmaan suomalaisten oppimismenetelmien havainnollistamista
- Tarjoa myös mahdollisuus agendan ulkopuoliselle ohjelmalle

Visit Finland/Sami Kelahaara

Annetaan oppimisen intohimon kiertää

Suomen koulutusjärjestelmä tähtää ihmisen luontaisen oppimishalun suuntaamiseen siten, että jokainen pystyisi saavuttamaan oman täyden potentiaalinsa elämänsä varrella. Koulutusmatkailun avulla voimme jakaa tämän ajatuksen myös vierailijoiden kanssa, jokaisen oppijan ainutlaatuisuus huomioiden.

Koulutus nähdään Suomessa yhteisenä hyvänä: jokaisella on tasa-arvoinen mahdollisuus koulutukseen ja suurin osa koulutuksesta on meillä ilmaista. Ajatus elinikäisestä oppimisesta on myös hyvin ajankohtainen, sillä elämme työelämän vaatimusten jatkuvan muutoksen aikaa.

Viimeisin peruskoulun opetussuunnitelmauudistus nojaa kolmeen periaatteeseen: koulujen kehittämiseen oppimisyhteisöinä, oppimisen ilon ja yhteistyön painottamiseen ja oppilaan itsenäisyyden tukemiseen oppimisessa ja kouluelämässä. Yhteistyötaitoja harjoitetaan osana monitieteellistä ilmiö- ja projektioppimista. Myös teknologia on integroitu kaikkiin oppiaineisiin.

Kasvua kohti omien mahdollisuuksien ymmärtämistä ja hyödyntämistä edesauttavat seitsemän poikkitieteellistä kyvykkyyttä. Niitä ovat ajattelemisen ja oppimisen oppiminen, kulttuurinen kyvykkyys, vuorovaikutus- ja itseilmaisutaidot, omatoimisuus ja arjen hallinta, monilukutaitoisuus, tietotekniikan monipuolinen hallinta, työelämätaidot ja yrittäjyys sekä viimeisimpänä osallistumisen ja osallistamisen taidot ja kyky rakentaa kestävää tulevaisuutta. Näiden kyvykkyyksien oppiminen on osa kaikkia kouluaineita.

Näiden seitsemän kyvykkyyden tulisi olla tavoitteita myös koulutusmatkailun parissa toimiville, jotta ala kehittyy ja kasvaa. Sekä organisaatiot että yksilöt voivat jatkaa oppimisen oppimista ja kehittää kulttuurista osaamistaan yhteistyössä Suomeen tulevien vieraidensa kanssa. Meidän tulisi alan toimijoina kehittää koulutusmatkailua sekä koulutuksellisen sisällön että matkailun näkökulmista, yhteistyössä ulkomaisten ja kotimaisten kumppanien kanssa. Monilukutaitoisuus ja tietotekniikan taitojen hallitseminen on antaa eväitä eteenpäin, ja yrittäjyyden haasteiden ja merkityksen ymmärtäminen on hyödyksi myös muille. Alan toimijat voivat osallistua paikallisten yhteisöjensä toimintaan ja tehdä tiiviistä yhteistyöstä koulujen ja oppilaitosten kanssa, jotta voimme tarjota vieraille sisältöä, joka auttaa myös paikallisyhteisöjä ja oppilaitoksia saavuttamaan omat tavoitteensa. Yhteistyön ansiosta koulutusmatkailu voi tarjota merkityksellisiä oppimiskokemuksia sekä isännille että eri puolilta maailmaa tuleville vieraille ja sitä kautta edistää kestävän tulevaisuuden rakentumista.

Suomeen suuntautuva koulutusmatkailu tarjoaa hyviä mahdollisuuksia kaikille alasta kiinnostuneille. Keskinäisen kilpailun sijaan tiivis yhteistyö antaa parhaat tulokset kovassa kansainvälisessä kilpailussa. Suomen mainetta koulutuksen kärkimaana voi parantaa yhä edelleen. Tämä tehdään yhteistyöllä: herättämällä kiinnostusta ja tunnettuutta avainmarkkinoilla ja kehittämällä koulutusmatkailua kattavasti kaikilla koulutusasteilla eri puolilla Suomea. Siten koulutusmatkailu myös hyödyttää yhä useampia.

Visit Finland/Riitta Supperi

FAM? STEAM?

Koulutusmatkailuun liittyvää sanastoa

DMC
Destination management company, kohdepalveluyritys

ECEC
Early Childhood Education and Care, varhaiskasvatus

ETA
Estimated time of arrival, arvioitu saapumisaika

ETD
Estimated time of departure, arvioitu lähtöaika

FAM(ILIARIZATION) TRIP
Tutustumismatka, jossa matkanjärjestäjät vierailevat mahdollisiin tuleviin matkakohteisiin

INBOUND
Maahan saapuva matkailu

MOOC
Massive Open Online Course; verkkoseminaari tai koulutusohjelma, johon osallistuu paljon ihmisiä eri maantieteellisiltä alueilta

OUTBOUND
Maasta ulospäin suuntautuva matkailu, ulkomaan matkailu

PAX
Matkailijaryhmän tai henkilökuljetuksen henkilömäärä

RECCE
Reconnaissance of a location, toinen nimitys FAM TRIP:ille, tutustumis- tai tunnustelumatka kohteeseen

TECHNICAL VISIT
Matka, joka sisältää tutustumis- ja oppimiskäyntejä, jossa asiantuntijat tapaavat asiantuntijoita

SPECIAL INTEREST TOURISM
Yritysten tai yhteisöjen tarpeisiin räätälöity matkailutuote

Visit Finland/Elina Sirparanta

03/2018